НАРЕДБА № 52 ОТ 26 НОЕМВРИ 2010 Г. ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА МЕДИЦИНСКИ СТАНДАРТ "ОРТОДОНТИЯ"

Издадена от министъра на здравеопазването

Обн. ДВ. бр.95 от 3 Декември 2010г.

Член единствен. (1) С тази наредба се утвърждава медицинският стандарт "Ортодонтия" съгласно приложението.

(2) Дейността по ортодонтия се осъществява от лечебните заведения при спазване на стандарта по ал. 1.

Заключителни разпоредби

§ 1. Указания по прилагането на тази наредба се дават от министъра на здравеопазването.

§ 2. Контролът по изпълнение на наредбата се осъществява от Изпълнителна агенция "Медицински одит", регионалните центрове по здравеопазване и органите на управление на лечебните заведения.

§ 3. За нарушение или неизпълнение на задълженията по тази наредба виновните лица се наказват по реда на Закона за лечебните заведения и Закона за здравето.

§ 4. Наредбата се издава на основание чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения.

Приложение към член единствен

МЕДИЦИНСКИ СТАНДАРТ "ОРТОДОНТИЯ"

1. Основна характеристика на специалността "Ортодонтия"

1.1. Дефиниция, основни цели и задачи на специалността "Ортодонтия"

1.1.1. Дефиниция:

"Ортодонтията" е специалност, която се придобива от лица с образователно-квалификационна степен "магистър" по дентална медицина и има за предмет профилактика, диагностика и лечение на зъбно-челюстните деформации и аномалии (ЗЧДА).

1.1.2. Основна цел:

Постигне на функционален естетичен оптимум в лицево-челюстната област чрез профилактика и лечение на ЗЧДА.

1.1.3. Задачи

1.1.3.1. Определяне периметъра на ортодонтската дейност

1.1.3.1.1. Лекар по дентална медицина с призната специалност по ортодонтия (ЛДМПСО) осъществява:

а) първична профилактика на ЗЧДА - недопускане и отстраняване на причините за ЗЧДА преди тяхната поява

б) лечение на ЗЧДА в отделната челюст и оклузията

в) ортодонтската част от комплексно ортодонтско-хирургично лечение - при деца с цепки и тежки ЗЧДА

г) ортодонтската част от комплексно ортодонтско-протетично лечение на заболяванията на пародонта.

1.1.3.1.2. Лекар по дентална медицина без призната специалност по ортодонтия (ЛДМБПСО) осъществява:

а) първична профилактика на ЗЧДА

б) лечение на леки ЗЧД от I клас без екстракции

в) диагностика на ЗЧДА и насочване за лечение към лекар по дентална медицина с призната специалност по ортодонтия.

1.1.3.2. Определяне показатели за качество на постигнатите резултати - оклузални, естетични, функционални

1.1.3.3. Определяне организацията на оценка и контрол на получените резултати и изисквания за вид и обем на необходимата документация и нейното съхраняване.

1.2. Дефиниране на ключовите елементи на профилактичната дейност и диагностично-лечебния процес при прилагане на специалността "Ортодонтия"

1.2.1. Диагностичният процес за установяване на ЗЧДА включва:

а) Анамнеза и статус

б) Анализ на диагностични модели за установяване на: отклонения на зъби, зъбно-зъбни несъответствия, зъбно-челюстни несъответствия, отклонения в оклузията, оценка на апикалната база, прогноза на място в страничните участъци в смесено съзъбие

в) Анализ на фотоснимки:

• екстраорално: анфас, профил - ляв и десен, ляв полупрофил и усмивка;

• интраорално - горна зъбна дъга, долна зъбна дъга, централна

• оклузия - дясно и ляво.

Фотоснимките се правят от еднакво разстояние и положение на главата преди и след лечение

г) Анализ на рентгенографии: интраорална ретроалвеоларна и оклузална рентгенография, ортопантомография, телерентгенография (в профил и фас), рентгенография на ръка и китка

д) Подробен план на лечение по етапи, прогностични срокове и апаратура, който ще се приложи през различните етапи на лечение въз основа на проведените изследвания.

1.2.2. Профилактиката на ЗЧДА включва своевременно откриване и отстраняване на причините за ЗЧДА: неправилно изкуствено хранене, парафункции, неправилно дишане, преждевременна загуба на временни зъби, отклонения в развитието на мускулатурата в лицево-челюстната област.

1.2.3. Лечението на ЗЧДА включва:

а) Корекция в положението на отделни зъби

б) Корекция на отделните зъбни редици, които да позволят при необходимост корекция на оклузалните съотношения

в) Корекция на развитието и съотношенията на челюстите и лицевия скелет

Планирането и провеждането на лечението се осъществява, като се съобразяват изискванията по отношение на естетика и функция.

1.3. Изисквания за професионална компетентност при прилагане на специалността "Ортодонтия" в лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ.

1.3.1. Изисквания за професионална компетентност за лекаря по дентална медицина без призната специалност по ортодонтия:

1.3.1.1. За осъществяване на първична профилактика:

а) Да познава спецификата на растеж на развитие на лицевия скелет и дъвкателния апарат (зъбни дъги и оклузия).

б) Да познава основните методи за провеждане на първична профилактика в ортодонтията: откриване и отстраняване на причините за ЗЧДА, отстраняване на парафункции и други причини, водещи до морфологични отклонения в зъбно-челюстно лицевата система, прогнозиране отклонения от нормално морфологично и функционално развитие.

в) Да прилага подходящ психологичен подход с цел мотивация и ремотивация на децата и техните родители.

г) Да осъществява периодичен контрол при провеждане на профилактика или лечение на ЗЧДА.

1.3.1.2. За лечение на ЗЧДА:

а) Да поставя диагноза на ЗЧДА, като използва клинични и параклинични методи.

б) Да лекува безекстракционни случаи от I клас, като прилага основните снемаеми апарати (лингвална пластинка).

в) Да съдейства при лечението на ЗЧДА от специалист ортодонт.

1.3.2. Изисквания за професионална компетентност на лекаря по дентална медицина с призната специалност по ортодонтия

1.3.2.1.За първична профилактика на ЗЧДА

Изискванията са еднакви с тези за лекаря по дентална медицина без призната специалност по ортодонтия

1.3.2.2.За диагностика на ЗЧДА:

а) Да извършва клинични прегледи и поставя предварителна диагноза на ЗЧДА.

б) Да прави биометричен анализ на зъбно-зъбните и зъбно-челюстните несъответствия и апикалната база и прогноза за място в зъбната дъга.

в) Да прави параклинични, диагностични фотоснимки и рентгенови изследвания - сегментна интраорална рентгенография, оклузална рентгенография, ортопантомография, профилна и фасова телерентгенография, рентгенография на ръка и китка, цефалометричен анализ и анализ на фотоснимки, и поставя въз основа на резултатите диагностични заключения.

г) Да прави функционални параклинични, диагностични изследвания и поставя функционална диагноза.

д) Да поставя пълна диагноза на зъбно-челюстните деформации и аномалии.

е) Да изготвя план на лечение на зъбно-челюстните деформации и аномалии.

ж) Да определя прогнозата на развитието на съзъбието, лицевия скелет и лечебните промени.

1.3.2.3. За лечението на ЗЧДА:

Да провежда лечение на отклонението в положението на зъбите, на зъбните редици, на оклузията; развитието и съотношенията на челюстите.

1.4. Участие в гранични на специалността "Ортодонтия" области.

Лекарят по дентална медицина с призната специалност по ортодонтия трябва да притежава необходимата компетентност (знания и умения) за екипно комплексно лечение на ЗЧДА.

1.4.1. При ортодонтско-хирургично лечение на тежки ЗЧДА:

а) Да участва в изготвянето на диагнозата и определяне плана на лечение съвместно с лекар по дентална медицина с призната специалност по лицево-челюстна хирургия.

б) Да подготви зъбните редици за постигане на оптимални оклузални съотношения след хирургическата интервенция.

в) Да подготви оклузалните шини, необходими по време на операцията.

г) Да оптимизира оклузалните съотношения след хирургичната интервенция и провежда системен контрол.

1.4.2. При ортодонтско-протетично лечение:

а) Да участва в изготвянето на диагнозата и планирането на необходимите промени в

положението на зъбите и оклузалните съотношения преди протезирането.

б) Да осъществи необходимите корекции в положението на зъбите и оклузалните съотношения.

1.4.3. При ортодонтско-терапевтично лечение на пародонта:

а) Да участва в изготвянето на диагнозата, планирането на необходимите промени в положението на зъбните дъги и оклузията с цел оптимално натоварване на пародонта и шиниране при необходимост.

б) Да осъществи необходимите корекции в положението на зъбите и оклузалните съотношения в синхрон с лечението на пародонта.

1.4.4. При лечение на деца с цепки в лицево-челюстната област:

а) Да подпомага с изработването на подходящи апарати подготовката на фрагментите на горната челюст за операция.

б) Да развива и поддържа зъбните дъги в оптимални оклузални съотношения, които да позволят протезиране след завършване на растежа.

Основна характеристика на местата за осъществяване на дейности по специалността "Ортодонтия". Ортодонтската помощ се оказва от лекари по дентална медицина с призната специалност по ортодонтия и от лекари по дентална медицина без призната специалност по ортодонтия в лечебни заведения за извънболнична помощ

2.1. Здравни изисквания към лечебните заведения, в които се осъществяват дейности по специалността "Ортодонтия": Кабинетът, в който се осъществява ортодонтска дейност, трябва да отговаря на нормативноустановените изисквания към кабинета за оказване на дейност по обща дентална медицина.

2.2. Изисквания към оборудването с медицински изделия и инструментариум, необходими за осъществяване на специалността "Ортодонтия" в лечебни заведения за извънболнична помощ.

Освен стандартното оборудване на кабинет за осъществяване на дейност по обща дентална медицина за осъществяване на ортодонтската дейност е необходим следният инструментариум:

2.2.1. За работа със снемаеми апарати (включително от лекар по дентална медицина без призната специалност по ортодонтия):

а) крампонни клещи - 1 брой

б) улиевидни клещи - 1 брой

в) трираменни клещи - 1 брой

г) секач.

2.2.2. За работа с фиксирана техника (от лекар по дентална медицина с призната специалност по ортодонтия):

а) клещи на Енгл (птицечовка) - 1 брой

б) клещи за огъване на торк - 2 броя

в) клещи на Вайнгарт - 1 брой

г) лигатурен секач- 1 брой

д) дистален секач - 1 брой

е) клещи на Нанс - 1 брой

ж) клещи за огъване на транспалатинална дъга - 1 брой

з) клещи на Хоу за активиране на лигатури - 1 брой

и) клещи за сваляне на брекети - 1 брой

к) клещи за сваляне на пръстени - 1 брой

л) пинсети за поставяне на брекети - 2 броя

м) инструмент за ажустиране на пръстени - 1 брой

н) скалер-бронисуар - 1 брой

о) Мускито/Матьо - 1 брой

п) позиционери за фиксиране на брекети - комплект

р) апарат за бърза стерилизация на клещи (лариокварц).

3. Персонал в лечебните заведения за оказване на ортодонтска дентална помощ. Ортодонтската дейност се осъществява от лекари по дентална медицина с призната специалност по ортодонтия, от лекари по дентална медицина без призната специалност по ортодонтия, от медицинска сестра и зъботехник.

4. Професионална дейност

4.1. Професионална дейност на лекарите по дентална медицина в зависимост от тяхната квалификация и компетентност:

4.1.1. Лекар по дентална медицина без призната специалност по ортодонтия е подготвен да осъществява:

а) диагноза на ЗЧДА с клинични и параклинични методи (основни, биометрични и рентгенови);

б) първична профилактика на зъбно-челюстни деформации и аномалии - не допуска или отстранява причините за ЗЧДА без апарати или с апарати - снемаеми и фиксирани;

в) вторична профилактика - лекува леки ЗЧДА от I клас със снемаеми апарати (лингвални пластинки) в отделна челюст, когато не се налагат екстракции.

4.1.2. Лекар по дентална медицина с призната специалност по ортодонтия е подготвен:

4.1.2.1. Да диагностицира деформации и аномалии на съзъбието, лицевия растеж и отклоненията на функциите в следните насоки:

а) поставя ориентировъчна диагноза с определяне клас по Енгл при клиничен преглед;

б) прилага и интерпретира резултатите от прилагането на биометрични методи за оценка на:

• зъбно-зъбни несъответствия;

• зъбно-челюстни несъответствия;

• апикална база;

• прогноза на място за странични зъби

в) прилага рентгенови методи за изследване и интерпретира получените резултати:

• сегментна рентгенография

• оклузална рентгенография

• ортопантомография

• рентгенография на ръка и китка

• профилна и фасова телерентгенография;

г) изготвя план за лечение и определя прогнозата на ЗЧДА;

д) прави оценка и прогноза на развитието на съзъбието и лицевия скелет на подрастващите.

4.1.2.2. Да оценява психологичните аспекти при осъществяване на ортодонтската дейност.

4.1.2.3. Да осъществява първична и вторична профилактика на ЗЧД (интерсептивна ортодонтия).

4.1.2.4. Да извършва лечение на леки и тежки случаи, като планира и прилага:

4.1.2.4.1. Профилактични апарати:

а) снемаеми;

б) фиксирани.

4.1.2.4.2. Лечебни апарати:

а) снемаеми:

• лингвална пластинка

• функционални апарати

• екстраорални апарати.

б) фиксирани:

• фиксирана техника - цели и сегментни дъги

• експандери

• апарат за разширение на горна челюст с хелиоидални извивки

• апарати за бързо разширение;

• транспалатинална дъга.

4.1.2.4.3. Ретенционни апарати:

а) снемаеми;

б) фиксирани.

4.1.2.5. Да участва като експерт-ортодонт в мултидисциплинарни екипи при лечение на възрастни пациенти, ортодонтско-хирургични случаи и случаи с цепки на устната и небцето;

4.1.2.6. Да поддържа високо ниво на професионална компетентност и морал.

4.2. Професионална дейност на медицинските сестри, работещи в ортодонтски кабинет.

Медицинските сестри подпомагат цялостната дейност на лекаря по дентална медицина, оказващ ортодонтска помощ, като имат следните отговорности и задължения:

а) да са запознати с инструментите и материалите, използвани в ортодонтската практика;

б) да са запознати с протоколите за клинична дейност при лечение на ЗЧДА с цел активно съдействие при осъществяването им;

в) да са запознати със средствата и методите за поддържане на устна хигиена и да съдействат активно за прилагането им;

г) да умеят да прилагат подходящ психологичен подход към децата пациенти и техните родители с цел мотивация и ремотивация.

4.3. Професионалната дейност на зъботехниците, изработващи ортодонтски апарати трябва да е съобразена с разпоредбите на Наредба № 30 от 2003 г. за утвърждаване на медико-технически стандарт по "Зъботехника" и включва следните отговорности и задължения:

а) да изготвят качествени гипсови модели и да оформят документацията съобразно съвременните стандарти;

б) да познават технологията на прилаганите снемаеми и фиксирани ортодонтски апарати;

в) да прилагат съвременни, качествени и безопасни материали и технология при изработването на апарати;

г) да спазват указанията на лекаря по дентална медицина, оказващ ортодонтската помощ.

5. Критерии за качество на извършената дейност.

Качеството на ортодонтската дейност се определя от:

5.1. Подробно снетата анамнеза и статус, отразени в историята на заболяването.

5.2. Подходящи рентгенови изследвания - ортопантомография и телерентгенография (след пробив на постоянни резци). При необходимост се правят допълнителни рентгенографии. Контролни ортопантомография и телерентгенография се правят след завършване на лечението.

5.3. Модели от горна и долна челюст с оклузия - по 2 броя - едни работни и едни за документация, подходящо оформени; контролни модели.

5.4. Фотоснимки:

а) екстраорално: анфас; профил - ляв и десен; ляв полупрофил; усмивка;

б) интраорално - горна зъбна дъга, долна зъбна дъга, централна оклузия, оклузия дясно и ляво.

Фотоснимките се правят по определено стандартно разстояние и положение на главата преди и след лечение.

5.5. Подробен план на лечение по етапи, прогностични срокове и апаратура, която ще се приложи през различните етапи на лечение въз основа на проведените изследвания.

5.6. Ортодонтска документация:

• история на заболяването;

• рентгенови снимки - задължителни (ортопантомография и телерентгенография в началото и края на лечението);

• фотоснимки в началото и края на лечението;

• диагностични модели - преди и след лечение;

• информирано съгласие.

Показателите за качество в ортодонтията са подреждането на зъбните дъги и оклузията, постигането на естетика и функция съобразно средните и индивидуалните норми.

Информация за пациента

6. Пациентът трябва да е уведомен:

а) за необходимост от стриктно спазване на дадените указания от лекаря по дентална медицина (при неспазване на лечебния план, неизпълнение на дадените указания, лоша устна хигиена, целенасочено увреждане на апаратите лекарят по дентална медицина не носи отговорност за качеството на лечението);

б) за ортодонтското лечение, което се състои от два етапа:

• първи етап - активен лечебен период, през който се носят ортодонтските апарати;

• втори етап - ретенционен период, през който се задържа резултатът, постигнат през лечебния период; запазването на резултата от лечението зависи изцяло от пациента;

в) за диагнозата, плана и сроковете на лечение и предложената апаратура, които се съобразяват с неговото мнение и желание, когато не са в противоречие с медикобиологичните изисквания.

7. При необходимост от ортодонтско лечение пациентът подписва:

а) уточнения лечебен и финансов план;

б) "Информирано съгласие", че е уведомен за възможните проблеми по време на ортодонтското лечение, отразени в листа.

Лечебният и финансов план се подписва и от лекаря по дентална медицина, отговорен за лечението на пациента

8. Условия, гарантиращи защита на лекарите по дентална медицина, осъществяващи ортодонтска дейност:

С подписване на лечебния и финансов план лекарят по дентална медицина се задължава да го изпълни. При липса на сътрудничество от страна на пациента, изразяващо се в стриктно изпълнение на дадените му указания, лекарят по дентална медицина не носи отговорност за резултата от ортодонтското лечение.